

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Českého jazyka a literatury s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	O kamarádství
Stručná anotace učební jednotky	<p>V lekci si pracuje především se třemi ukázkami uvedenými v příloze, které mají ilustrovat genezi solidárních kamarádkých vztahů a vzájemné pomoci i za cenu osobního odříkání. První dva úryvky jsou vybrány z příběhu o dětském nepřátelství a myši jménem Josef, díky níž se všechno v dobré obrátí, který je určen začínajícím čtenářům a patří k literárně zajímavým pokusům oslovit děti školního věku textem traktujícím problémy, jež jsou mu vlastní.</p> <p>Žáci pracují ve skupinách ve třech devadesátiminutových blocích se stejnou strukturou.</p>
Nutné předpoklady	—
(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	
Časový rozsah učební jednotky	3x 90 minut (v různých časových obdobích)
Věk žáků (ročník)	2. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano
Vyučovací obor(y)	Český jazyk a literatura						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	—						
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák popíše, jaké konkrétní chování postav z příběhu se mu líbilo a proč a jaké nelíbilo a proč. • Žák zhodnotí míru svého zapojení do práce. • Žák vyjádří své emoce, vztahující se k příběhu. <ul style="list-style-type: none"> – emoce, které obsahuje konkrétní ukázka, své pocity z četby i poučení, kterého se jim dostalo. Postupně je kladen důraz na problematiku lidských vztahů (rodiče/děti, děti mezi sebou), vzniku pocitu přátelství a vzájemného pochopení, který vede k pomoci a spolupráci. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žáci si upevní schopnost hlasitého čtení a vyprávění. • Žáci rozvíjejí dovednost naslouchání čtenému textu jeho poro- 						

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>zumění.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žáci si rozšíří slovní zásobu.
<p>Cíle učební jednotky</p>	<p>Český jazyk a literatura</p> <p>RVP:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti. • Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev. • Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu. • Žák pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.
<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<p>Zpětná vazba:</p> <p>Výstupy žáků – společná tvorba souboru vlastních (žákovských) příběhů ilustrujících kamarádství, tisk souboru a jeho vydání, aby každý zúčastněný dostal exemplář společné práce pojednávající o pocitu a prožitku kamarádství.</p> <ul style="list-style-type: none"> • sebehodnocení skupiny, • zapojení všech členů do práce • sebehodnocení jednotlivců • postřehy spolužáků <p>Žáci se pokusí při společné četbě finální publikace zhodnotit svou práci i práci ostatních.</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis učební jednotky

Poznámka: Metodický postup je shodný pro všechny 3 hodiny (příběhy). Je možné si přidávat různé zpestřující aktivity.

1. Četba ukázky (10 min)

Četba vybrané části knihy (Příloha A, Příloha B, Příloha C).

Učitel začne číst příběh dětem (příběh čteme výrazně, zapojíme intonaci hlasu, dramatizujeme). U vybraných částí (věta, odstavec) děti vyzveme, aby si je přečetly samy, nebo můžeme požádat vybraného žáka, aby kousek přečetl nahlas.

2. Rozhovor (5 min)

Dětem položíme několik vybraných otázek vztahujících se k textu (ověříme, že znají základní obsah a klíčové pasáže).

Např.:

- Kdo v příběhu vystupuje?
- Co se v příběhu odehrává?

3. Práce ve skupinách

Děti rozdělíme do skupinek.

Děti znázorní dramatickou situaci vycházející s přečteného textu. Každá skupinka může znázornit jinou situaci. Pasáž (pasáže) s „dramatickou situací“ jim můžeme ještě jednou přečíst.

4. Reflexe (15 minut)

Po znázornění každé situace proběhne reflexe. Cílem OSV je zde „Žák popíše, jaké konkrétní chování postav z příběhu se mu líbilo a proč a jaké nelíbilo a proč.“

K tomuto cíli můžeme směřovat např. pomocí otázek:

- Které konkrétní chování některé z postav příběhu se ti líbilo a proč?
- Které konkrétní chování některé z postav příběhu se ti nelíbilo

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>a proč?</p> <p>Cílem OSV je zde „<i>Žák zhodnotí míru svého zapojení do práce.</i>“</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Ukažte každý počtem prstů, jak moc si myslíte, že jste ve vaší skupině přispěli k vypracování úkolu.➤ Popište, čím jste konkrétně přispěli k vypracování úkolu ve vaší skupině. <p>5. Popis situací (10 min)</p> <p>Děti se sesednou do kruhu a pojmenují, co se ve znázorněné situaci odehrálo a jak se chovali jednotlivé postavy. Navrhnu, jak šel znázorněný problém vyřešit lépe. Dále se pokusí vystihnout základní etické a morální poučení dané epizody.</p> <p>6. Příběh ze života (5 min)</p> <p>Děti se popíší či znázorní příklad podobného chování v příběhu ze skutečného života, který samy prožily nebo viděly.</p> <p>7. Domácí úkol</p> <p>Děti vytvoří obrázek (ilustraci) k přečtenému a popíší vztahy (epizody), které v příběhu považují za podstatné.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Síska Kyselá</p> <p>Příloha B – Kamarádka Sylva</p> <p>Příloha C – Já Baryk a moje vlaštovka</p> <p>DRIJVEROVÁ Martina. <i>Síska Kyselá</i>. Praha : Albatros, 2010. 62 s. ISBN 978-80-00-02626-8.</p> <p>NEPIL František. <i>Já Baryk</i>. Praha : Albatros, 2001. 68 s. ISBN 80-00-00983-8.</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>Bc. Květoslava Brixiová ZŠ, MŠ a ZUŠ Jesenice K Rybníku 800, 252 42 Jesenice</p>
<p style="text-align: center;">Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)</p>	
<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p style="text-align: center;">—</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p style="text-align: center;">—</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p style="text-align: center;">—</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sísa Kyselá

Maminčino podezření, že se Jeník se Sylvou hádá, nebylo bezdůvodné. Bývaly doby, kdy Jeník Sylvu přímo nesnášel. Ve druhé třídě, tedy ještě loni, byla úplně jiná než teď. Dokonce připadala Jendovi ošklivá! A chovala se přesně podle svého jména – kysele.

Za jméno ale nikdo nemůže. Když se váš tatínek jmenuje Kyselý, máte smůlu. A ještě větší smůlu máte, když se váš tatínek jmenuje

Placka. Což je Jeníkův případ. Placka – co se asi rýmuje na Placka? No ano. Stále to zpívá celá třída: Placka, Placka – kolem letí facka... A to je naučila Sylva!

Sylvu Kyselou měl Jenda už od narození. I narodit se musela dřív. O celé dva měsíce. A nemohla se narodit jinde. Muselo to být zrovna tady, v Holečkově ulici, Praha. Jendova maminka a paní Kyselá jsou kamarádky. Jejich děti musí být také kamarádi. To si myslí obě. Myslí to i Kyselá. Ale Jenda ne.

„Jste jediné děti v domě,“ zlobí se maminka., „Přece se nebudete hádat.“

Proč ne! Jenda se hádat bude. Když chce o všem rozhodovat Kyselá. Rozhoduje totiž i o tom, že se Jeník bude prát.

„Pytlík mě praštil, vrať mu to!“ rozkazuje. Jeníkovi se nechce. Ale kluci mu pak říkají bábovko. Musí se tedy kyselé zastat.

Ona se prát nesmí. Rozbily by se jí brýle. Tak se pere za ni. A prohraje. Aby ne, když je nejmenší ze třídy. Kyselé je to jedno. Jen když se pral kvůli ní. Může se tím pak vytahovat.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doma se o Kyselé často mluví.

„Ta Sylva! Ta je šikovná!“ Nebo: „Proč může mít ta Sylva z diktátu jedničku a ty ne?“ Anebo: „Vem si příklad ze Sylvy! Jak se učí. A ty bys jenom hrál fotbal.“

Maminka a paní Kyselá si porovnávají známky. Kyselá z toho pokaždé vyjde líp. V pololetí měla samé jedničky. Jenda měl dvojku z češtiny a z kreslení.

„Kreslit ho můžu naučit,“ nabídla se Kyselá. „Ale od začátku. Nejdřív rovné čáry...“ Ta opice!

Jablko se nesrovnává s hruškou. Proč pořád srovnávají Jendu s Kyselou? Co Jenda pamatuje, Kyselá byla lepší. Od malička. Líp jedla. Víc přibývala na váze. Nezlobila. Nebudila se v noci. Začala dřív chodit a mluvit. Její maminka byla ráda. Jendova maminka byla smutná.

„Kluci jsou horší,“ říkali jí lidé z domu. „To si ještě užijete, až vyrostete.“ O Kyselé říkali: „To je panenka!“

A Kyselá mrkala a usmívala se.

Zdálo se tedy, že Jeník proti Kyselé nic nezmůže. Ale to je omyl. Naštěstí. Protože je jedna věc, která Kyselou pokaždé zastaví, ať si vymyslí, co chce. Je to jedno slovo. Slovo „Sísa“.

Když byl Jeník malý, Kyselá už dobře mluvila. On ne. Říct Sylva mu nešlo. A tak jí říkal Sísa. Kdoví proč to Kyselou pokaždé hrozně rozpálilo. Začala křičet a válet se po zemi. Dnes to už nedělá. Ale když jí Jeník řekne Síso, urazí se. Aspoň něco. Jeník má pak od ní nejméně dva dny pokoj.

(Z knihy: DRIJVEROVÁ Martina. *Sísa Kyselá*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kamarádka Sylva

Sluníčko svítilo a Jeník čistil své myši Josefovi příbytek. Tedy vivárium. Dělal to velmi pečlivě. To tak, aby Kyselá říkala, že myš to... páchne.

Myš Josef zatím seděla v krabici od bot. Cítila se tam dobře. Jeník ji uklidnil kouskem sýra. Nevadilo jí ani, že je přiklopená víkem. Hryzal sýr a byla spokojená.

Ovšem i největší kus sýra někdy dojde. A pak si myš může říci: „Cože, sýr už není. A co takhle někde jinde?“ A tak se vydá nový sýr hledat. Krabici od bot prohlédne jedna dvě. Nic, co by se podobalo sýru. Tak tedy

jinam. Krabice od bot má víko – ale co je tvrdý papír na myší zuby.

Jeník se právě ohlédl, když myš vyskočila z krabice. Vyskočil taky.

„Josefe! Josefe!“

Myš se lekla. Ten veliký tvor ji honí. Zatím byl na ni milý – ale kdoví proč. Radši zmizet. Myš vypálila nejvyšším myším tempem. Proběhla otevřenými dveřmi do předsíně. Jeník za ní.

Do předsíně vešla maminka.

„Tak už jsem tady,“ oznámila. Jeník na tuto zprávu odpověděl zavytím.

„Co je?“ užasla maminka.

„Josef,“ zaječel Jeník a vyrazil z předsíně na chodbu domu. Maminka se otočila právě včas. Uviděla myš, jak pádí po schodech dolů.

„No nazdar!“ To bylo jediné, na co se maminka zmohla.

Jeník skákal přes tři schody. Věděl, že si může zlomit nohu. Nebo rozbít hlavu o zábradlí. Tak mu to aspoň řekla paní správcová, když hopsal po schodech. Ale na nohou ani na hlavě mu nyní nezáleželo. Josef. Musí zachránit Josefa.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jestli nedoběhne včas, nebude už mít živé zvíře. Kolem jejich domu jezdí auta. Myš skončí pod některým z nich.

Budou dveře domu otevřené? Asi ano. To je tedy konec. Ledaže by Jeník myš dohonil. Kdepak. Stačil zahlédnout jen to, jak Josef vybíhá na ulici.

Jeník zůstal stát. Už nemá myš. Další mu nekoupí. A i kdyby. On už žádnou nechce – jediné Josefa. A o toho právě přišel.

A pak to uslyšel. Příšerný, nelidský řev. Kdo to tak ječí? Takhle může pištět jen jeden člověk na světě. Kyselá.

Kyselá klečela na kolenou na chodníku před domem. Ječela.. Pravou ruku měla nataženou co nejdál od těla. A v té ruce držela... myš. Myš Josefa.

„Kyselá... ty... tys ho chytla...“

Kyselá přestala ječet.

„Vem si ho!“ vyhrkla. „Vem si ho, prosím tě! Nebo mi bude zle!“

„Seš prima holka,“ řekl Jeník o hodinu později. Seděli s Kyselou na zdi před domem.

„Ale ne,“ řekla Kyselá.

„Ba jo,“ řekl Jeník. Protože jsi ji chytila, i když se myší štítíš.“

„No ale ječela jsem,“ řekla Kyselá.

„To nevadí“, řekl Jeník.

Doma si sedl k viváriu. Díval se na svoji myš. Spala. Jeník myslel na to, co říká tatínek. Že prý kamaráda poznáš v nouzi. Nikdy nevěděl, jak to s tou nouzí má být. Teď už to ví. Ode dneška je Kyselá – totiž Sylva – jeho kamarádka.

(Z knihy: DRIJVEROVÁ Martina. *Sísa Kyselá*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Já Baryk a má vlaštovka

Vlaštovky bydlí rok co rok u mých lidí, a ti nejspíš čekají, že jim budou snášet vejce. Laštovka vejce snese, jenomže z nich vylíhne mladé dřív, než je moje paní rozklepne a dá do kastrůlku. Dvakrát do roka je vylíhne a jak povyrostou, má je k tomu, aby si hrály s mouchami na babu.

Loni naše vlaštovka seděla na vejcích dokonce potřetí. Kdy se to stává. Jenže z toho třetího sezení se vylíhlo jedno takové nanicovaté mládě. Když povyrostlo, přeletělo řeku a muselo si odpočinout. Nazpátek ji přeletělo jen taktak a žuch! – spadlo mi do misky s polévkou. Olízal jsem je a koukám – ono je jak hadříček.

„Holka zlatá,“ povídám, „ty máš za pár dní táhnout do teplých krajin, a nejsi na to trénovaná. Teplé krajiny jsou za mořem a moře je prý ještě o polovičku širší než řeka tady ve vsi. Copak to přeletíš?“

Pak jsem si vzpomněl, že i u nás ve vsi jsou teplé kraje. Že tam postavili kravín a tam nikdy nemrzne. Že by tam mohla ta nanicovatá vlaštovka zimu přečkat.

„A jsou tam mouchy, Baryku?“, ptala se mě, „já potřebuji mouchy, abych se dočkala jara.“

Vypravil jsem se s ní do kravína a řekl jsem kravám:

„Děvčata, tady moje kamarádka bude s vámi bydlet přes zimu. Musíte se trošku uskrovnit, aby se sem vešla. A musíte jí hlásit, na kterou z vás si sedne moucha. Na kterou si sedne, zabučí. Která nezabučí, s tou se nebudu párat a kousnu ji do nohy. Nemyslete si, že neslyším k nám do chalup, když mlčíte!“

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vyšlo to. Krávy se opravdu uskrovnily a vzaly vlašťovku mezi sebe. Ta přežila ve zdraví zimu a dočkala se jara. Až do předevcíra si hrála s mouchami nad řekou na babu a pak mně v jednom kuse štěbetala, kterou dohonila a kterou ne. Předevcírem se vypravila do opravdických teplých krajin za mořem. Škoda, že nezůstala i letos v kravíně. Ale co na ní mohu chtít? Je měsíc chlupů, jí ani za ten rok chlupy nenarostly a na štěkání taky nemá hlavu.

(Z knihy: NEPIL, František. *Já Baryk*)

